

Narkaus šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

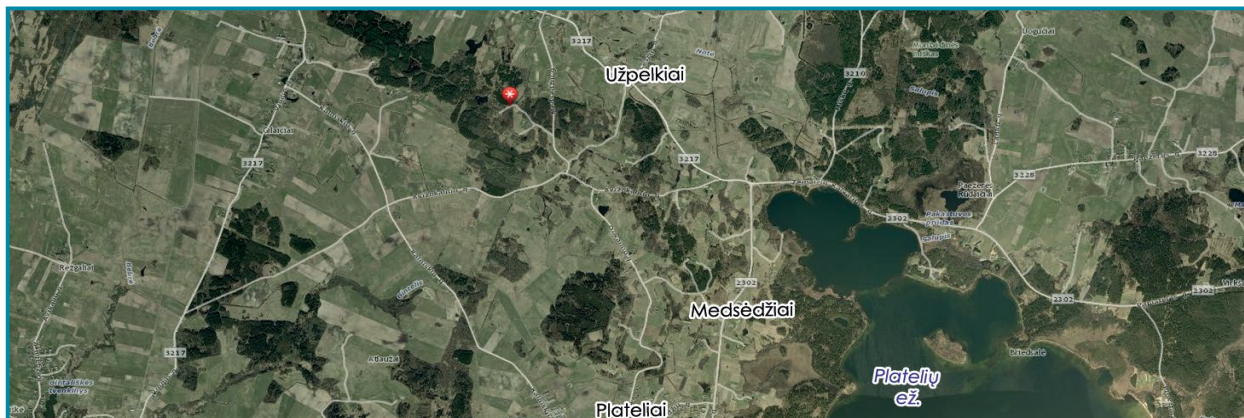
Nėra

Koordinatės

LKS: 362397; 6218049

Adresas

Dovainių k., Platelių sen., Plungės r. sav., Žemaitijos NP apsauginė zona vakarinės dalies kyšulyje. Šaltinis yra į pietus nuo Dovainių gyvenvietės iškilusioje pakilumoje, kurios rytiniu pakraščiu į pietus ar link Medsėdžių kaimiavietės sodybų krypta neplatus lauko keliukas. Nuo Dovainių mokyklos pavažiavus juo apie 1,1–1,2 km rasime į dešinę (V–ŠV kryptimi) nusukantį įvažiavimą į kelių vienkiemių, sutūpusių miškinguose šlaiteliuose, kiemus. Šaltinis atsiveria negilioje tarpukalvių lomoje Narkaus sodybos pakiemyje

Aplinka

Versmė yra sodybos kiemo „darbinis“ šaltinis – šulinys. Jo vandeniu girdomi galvijai, besiganantys prie dabar rečiau lankomos sodybos. Šaltinis atsiveria. Dovainių kraštinių darinių ruožo Medsėdžių (Mds) plokščiakalvių ir keimų masyvo su Užpelkių (Užp) morenine kalvota dubuma sandūroje. Kuriam iš šių dviejų vietovaizdžių jis priklauso, iškart net sunku atspėti. Panašius vietovaizdžius skirianti riba kažkur čia pat nuo Dovainių (Užpelkių) pusės į Pietus nusiraitančių smėlingesnių su apie 159–178 m NN aukštyje iškeltomis viršūnėmis gūbriukų papėdėse.

Dabartinė būklė, kaptazas

Lapuočių miško pakraštyje, po gluosniais į vandens prisisiurbusį durpingą gruntą įleisti keli apie 1 m skersmens betono žiedai. Vandens stulpas rentinyje nuo kieto dugno (gal ir moreninis priemolis?) pakilęs 1,5 m. Vanduo nusistovi ties žemės paviršiumi (± 10 cm) ir palei rentinio išorę sekliu (20–30 cm pločio) grioveliu (išplova) nuteka į vakarus. Vanduo

rentinyje neužsistovintis, nutekantis, neužšąla net žiemą.

Vandens fizikinės savybės

Rentinyje vanduo pilkšvai balšvas, neskaidrus, be kvapo. Dėl nemažo šulinuko gylio versmių ištakos dugne nematyti. Išskyrus dumblą, rentinyje ir nutekėjimo išplovoje nėra geležies ar kitokių nuosėdų. Vanduo vietoje (2012-08-31) išmatavus mobiliu matuokliu buvo 9,8 °C temperatūros (visi matavimai daryti rentinyje). Hidrogeocheminė vandens formavimosi aplinka silpnai šarminė (pH = 7,74). Savitasis elektros laidis (SEL – 384 μ S/cm), vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas (Eh = +199 mV), deguonies kiekis (O₂ = 5,45 mg/l).

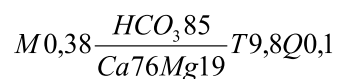
Vandens cheminės savybės

Šaltinio vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų. Ištirpusių mineralinių medžiagų koncentracija 380 mg/l. Vanduo santykinai kietas, pasižymi

nedideliu karbonatiniu (4,49 mg-ekv/l), virinant lengvai pašalinamu kietumu. Vandenyje aptikta nedidelis kiekis nitritų (0,05 mg/l) ir nitratų (3 mg/l). Jame labai nedaug natrio (5 mg/l) ir chloro (8 mg/l), taip pat organinės medžiagos (permanganato skaičius 1,8 mg/l). Ištirpusios vandenyje geležies neaptikta.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	380		
Sausoji liekana 180 °C	251		
Bendrasis kietumas		4,49	
Karbonatinis kietumas		4,23	
Nekarbonatinis kietumas		0,26	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	8	0,23	4,63
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	22	0,46	9,26
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	258	4,23	85,11
Nitritai, NO ₂ ⁻	0,05	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	3	0,05	1,01
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	5	0,22	4,64
Kalis, K ⁺	1,30	0,03	0,63
Kalcis, Ca ²⁺	72	3,59	75,74
Magnis, Mg ²⁺	11	0,90	18,99
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03		
Kitos analizės:			
pH, pH vienetai 20 °C	8,18		
Permanganato skaičius, mg O/l	1,80		
Bendroji geležis, Fe mg/l	< 0,025		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	348		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Netoli šaltinio (350 m i PV) galima aplankyti archeologinę vertybę – Gilainių alkakalnį (Aukos, Alkos, Altoriaus kalną). Šlaitelyje, iš kur išteka šaltinis, „prisigrūdę“ nemažų riedulių, išlikusi sena medinė informacinė lenta ir dabar sausas jduobimas (negili duobė). Kalbama, kad ir jos dugne ties qžuolų šaknimis seniau taip pat lyg tai tryškęs šaltiniuotas vanduo. Galbūt tai ir tiesa. Matyt, kad ir dabar ši dubens pavidalo sausa duobė drėgnesniu laikmečiu gali prisipildyti kritulių ir šlaitinio nuotėkio vandens. Todėl visiškai realu, kad kažkur čia galėjo trykšti ir šaltinis. Pagal senąjį baltų tikėjimą, akmuo – aukuras – ugnis ir šaltinis – vanduo tai vieno komplekso dalys. Būdami vienoje vietoje šventvietėse jie buvo garbinami, ilgus amžius tikėta jų šventomis ir mitinėmis galiomis.

Tipas

Krintantis

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Šaltinis yra labai menko pajėgumo (debitas apie 0,01–0,1 l/s), kaptuotas betoniniu rentiniu

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2012